

BEÉRKEZETT KÖNYVEK

PSZICHOLINGVISZTIKA

Bárány Tibor, Zvolenszky Zsófia és Tózsér János (szerk.): *Metafora, relevancia, jelentés*. Budapest, Loisir, 2015, 235 oldal, 2700 Ft.

A 10 dolgozat javarészt Daniel Sperber és Deirdre Wilson nálunk is s ismert relevancia-elméletét mutatja be. A kiválóan érvelő filozófusok és irodalmárok példákön, elsősorban a metafora elemzésén mutatják be az elmélet hasznát a konkrét műelemzésekben, s retorika és ismeretelmélet összekapcsolásában.

Bódod Alexandra, Csátár Péter, Németh T. Enikő és Vecsey Zoltán (szerk.): *Használat és hatás. Újabb eredmények a magyarországi pragmatikai kutatásokban*. Budapest, Loisir, 2015, 231 oldal, 2700 Ft.

A bevezetővel együtt 8 tanulmány főleg elméleti használatkutatók és nyelvészek munkáit mutatja be. A pszichológusok számára legérdekesebbeket emelem csak ki. Kertész András és Rákosi Csilla a valódi és a gondolatkísérletek viszonyát elemzik a pragmatikában. Alapvető kérdés ez, de sajnos még a kiváló szerzők sem vesznek a létező magyar kísérleti pragmatikai példákából. Nemei Attila László és Kolósi Boglárka a nyelvi humor és ironia irodalmának gazdag példatárral fűszerezett áttekintését adja, ismét eltekintve a létező pszichológiai munkától.

Dormán Júlia és Kiss Gábor: *Tulajdonságszótár*. Budapest, Tinta, 2016, 210 oldal, 1990 Ft.

3500 személyleíró kifejezés meghatározása, csoportjai és ellentétei. Elengedhetetlen forrás lesz minden személyiséglexikai kirándulásra. Benne van az *extravertált* is, de a *feslett* is.

Thass-Thienemann Tivadar: *A nyelv interpretációja. I. A nyelv szimbolikus jelentése*. Budapest, Tinta, 2016, 358 oldal, 2990 Ft. Ford. Simonsics Péter.

A neves irodalmár és kultúrakutató pszichoanalitikus fogalomszótára, az 1970-es évek Amerikájából. Thienemann szimbólumértelmezésében a szavak a maguk lexikai értelmében tükröznek rejtett, elfeledett jelentéseket, szemben a hagyományos klinikai pszichoanalitikus felfogással, ahol egyéni módon töltődik fel jelentéssel egy szimbólum. Thienemann úgy képzei el, hogy a nyelvi elemeknek az univerzális szimbolizmusa, többnyire szexuális szimbolizmusa eredendően az ösztön-énből nyeri töltetét.

Thienemann áttekinti az általa központinak tartott pszicho-dinamikai folyamatokat. Nyelvi példákkal értelmezi az Anna Freud által rendszerezett elhárító magatartási mechanizmusok alapvető eseteit, az azonosulást, a projekciót, az elfojtást és hasonlókat, majd áttér

a szimbólumokra – mondhatnám úgy, hogy logikus rendben – hisz először a testen található szimbolikát tekinti át. Etimológiákat csoportosít a bőrtől a zsigereket át az ujjakig. Ezt követik a különböző nagy természeti jelenségekkel és az átfogó kulturális folyamatokkal kapcsolatos szimbolikák, mint a tűz, a fény, a hang, az Idő, az írás, a hely. Etimológiai és mitikus érvelésbe illesztve, valójában alapvető fejlődési folyamatokat tételez fel.

Példái mindig részletes, extravagáns etimológiák. Az etimológiát úgy használja, ahogy a pszichoanalitikusok az álomfejtést. Ebben sokszor bizarr verbalizációk jelennek meg. Például a *cocktail* szó elemzésében kimutatja, hogy a szó első fele a *cock*, és a második fele a *tail* is szexuális konnotációkkal bír.

KULTURÁLIS PSZICHOLÓGIA

P. Müller Péter (szerk.): *Thienemann Tivadar és a mai szaktudományok*. Pécs, Kronosz, 2016, 189 oldal, 2500 Ft.

A neves budapesti és pécsi germanista és kultúrtörténész a magyar szellemtörténet egyik vezérlakja volt. A 125 éves évfordulójára rendezett idei konferencián elhangzott 10 előadás bemutatja a teljes életművet. Különösen érdekesek a pszichológus számára is a szellemi mozgások elemzésének koncepciói Horváth János és Thienemann munkáiban (Rákai, Havasréti), az idős Thienemann emlékiratainak poétikai elemzése (Dávidházi). A két háború közti kor eszmei mozgalmainak elemzése (Gyáni, Újváry, Lengvári) mellett Pléh Csaba Thienemann kései freudista nyelvpszichológiáját is bemutatja.

Simon-Székely Attila (szerk.): *Lélekenciklopédia. I. A világvallások lélekképzetei*. Budapest, KGRE és L'Harmattan, 2015, 540 oldal, 5990 Ft.

18 esszé a mai vallások lélekértelmezéséről. Néhol túl laza a kötet a hivatalos vallási írókkal, beleértve a klasszikus szerzők akár említését is. A katolikus felfogásból, nos nemcsak Descartes vagy Pascal, de Augustinus is hiányzik.

Pléh Csaba